

L' ART DEL PAGÈS

SECCIO DOCTRINAL, AGRONOMICA Y BIBLIOGRAFICA.

La vinya en lo departament del Herault.

EXTRACTE DE LA CONFERENCIA PÚBLICA DONADA EN LO «CENTRE CATALÀ» DE SANT SADURNÍ DE NOYA PER LO SOCI DON RAFAEL MIR Y DEÀS.

Qui recorri avuy lo departament del Herault, dubtará, señors, de las relaciones que d' aquell hermós país feyan periódichs y revistas, quan per causa de la destrucció de sa riqueza vitícola per la filoxera, lo donavan per completament perdut.

Gracias á las plantacions de ceps americans, aquells tristos vaticinis no s' han cumplert y la alegría y riqueza ocupa altra volta en aquell país, la plassa que hi tenia lo desconsol y pobresa. Dintre pochs anys la vinya será allí del tot reconstituída. puix ja son moltas las planuras y costeras que ostentan los hermosos y tentadors fruyts del such embriagador.

Si en alguns llochs s' hi nota á faltar y en altres la vegetació no es excessiva, no tardarán los pámpols dels nous ceps en encatifar lo terror. Una febroso activitat permet cada any plantarne moltas hectáreas que s' empeltan quan son suficientment desenrotllats, que sol esser al cap del any. Aixís las, varietats del país son sostingudas per las eixidas de las salvatjes dels boscos d' América y poden desafiar los rigors de la filoxera, logrant altra volta ó de mica en mica, coronar de nou las comas y 'ls cims d' aquellas comarcas, un dia sota la bandera gloriosa de las quatre barras.

A la capital del Herault, era á las postreras horas d' un dels dias del passat Juliol quan hi arribava, y avans ja, havia po-

gut observar los efectos de la filoxera y 'ls ceps americans. En l' Ampurdá, en lo Rosselló y en lo departament de l' Aude havia vist joves ceps ab sa ufanosa vida entre las corcadas socas de las vinyas vellas, y avans d' arribar á la primera d' aquestas comarcas, sols ceps del tot perduts ó en camí de serho prompte.

Al endemá de ma arribada á Montpeller, ciutat que vejé naixer al Gran Rey, Jaume 'l Conquistador, visitava la Escola de agricultura, tenint ocasió de veurer bonicas plantacions de *Jacquez* y d' altres productors directes, carregats de fruyt y lliures del mildiu per las aplicaciones oportunas de disoluciones y barrejas de sulfat de coure *Riparias, Solonis, Rupestris, etc., etc.* y altres porta empelts, son las plantas que en los respectius terrenos donan resultats contra la filoxera; y en la Escola també s' estudian. La confirmació la veyá en las visitas posteriors que feya á altrás plantacions, ja sol, ja ab companyia d' algun viticultor. Una de las primeras era en la del reputat y conegut Mr. Gaston Bazile en algunas de sas propietats. Una carta de mon amich Almirall, del Plá del Panadés, representant en Espanya de dit senyor, me facilitá posarmhi en relació y amistat, lo que 'm fou altament útil per las noticias que adquirí y per las observacions y consells que rebí de qui sa instrucció, coneixements y talent, li han fet desempenyar los alts càrrechs de Senador, de President de la Societat de Agricultors de Fransa y d' altres molts no menos distingits.

Una de las primeras vinyas plantadas en l' Herault pertany á dit senyor; tindrà uns tretze anys; está situada en una petita alsada, lo terreno molt pedregós. Son variats los porta empelts que s' emplearen pera reconstituhir aquella vinya, degut á que en l' época en que 's plantá apenas se coneixian las propietats de las plantas americanas, y lo que 's feya eran mes aviat probas que res mes. *Solonis, Franklins, Concord, York madeira* y d' altres, *Jacquez* y *Riparia* en reduhit número, son los que alimentan en aquesta vinya las plantas antigüas del país: *Cariygenas, Aramon, Cinsaut*, alguns *Alicants Bouschets* y *Petit Bouschets*. L'aspecte general de la vinya es bonich y sa producció regular, pero observant que molts ceps la tenian major que altres fins al punt d' estranyarme per la notable desigualtat, vaig demanarne la rahó á Mr. Bazile, y per ell sabia que la causa derivava del porta empelt; molts que avuy apenas s' usan,

me digué, los haviam rebut d' América ab grans recomanacions, que havém tingut d' abandonar per no correspondre á las esperansas que hi haviam fundat; afegí: deuen ab molt cuydado escullirse segons sigui 'l terreno en que tenen d' esser plantats y segons sigui la planta que tinguin de sostenir. Los *Jacques* pera los *Bouschets* no los senyalá superiors á las *Riparias* y aquestas superiors á aquells pera las *Carinyenas*, *Grenaches*, *Aramons*, *Cinsaut*, *St. Salvador* y altres, sobre tot en los terrenos que los hi son propis, que son los de fondo, colorats y no molt compactes.

Pera que pogués veure prácticament aquestas ventatjas, me conduhí á una vinya empeltada de *Bouschets* sobre las duas varietats ditas, y la observació feta la veyá allí plenament confirmada.

Entre las diferentes plantacions que recorreguerem en la finca de Perol, que aixís s' anomena la població en que aquella está enclavada, cap m' impresioná tant com una de *St. Salvador* empeltada de tres anys sobre *Riparias* ab una producció á tot ser extraordinaria.

D' allí nos dirigirem á altra propietat, *St. Salvador*, d' ahont ha pres lo nom lo cep creat per Mr. Bazile, y avans d' arribarhi me feya observar tan amable senyor, unas vellas vinyas plantadas sobre las arenas, que resistian á la filoxera, y que son propietari no havía volgut replantar. Se conservaban bé, pero sa producció no era com las d' aquellas vehinas, plantadas ab ceps americans. En altre lloch, *Belle vue*, duas locomóvils arrossegavan una grossa arada que á molta fondaria removía lo terreno, deixantlo preparat pera ulteriors plantacions, práctica altament recomanable y quals ventatjas saltan á la vista sobre tot en los terrenos compactes ahont es mes difícil lo desentrotllo de las arrels. Poden esperarse resultats sorprenents de las vinyas plantadas en terrenos aixís preparats, sobre tot si la esbancada pot arribar á una profunditat de 60 centímetros.

En Sant Salvador recorreguerem varios vinyats y d' allí pasarem á Meric, altra propietat situada en la *comune* de Castellnou, ahont s' hi veyá lo desenrotllo notable de la *clorosis* en molts ceps sobre *Solonis*, *Jacquez*, *Riparias* y otras plantas. Era deguda la malaltia á la falta d' adaptació dels ceps en aquellas terras blancas. Entre mitj dels malalts, unas cuantas passadas se conservaban tendras y bonicas: eran hibrits obtinguts per Mr. Bazile, que está estudiant pera aquestos terrenos.

La falta de temps y 'l temor de molestarvos me priva d'entretenirme en mes detalls que vos cansarian si hagués de donarvos compte de totas las visitas que en diferentes plantacions feya. Pera abreviar diré, que en terrenos molt pobres veyá com també la vinya americana hi prospera. En casa Mr. Bouisset de Montagnac, los hibrits creats per MM. de Grasset y Millardet donan bona proba y convenciment de la bondat d'aquellas plantas, qual mérit es, en molts d'ellas, esser indemnes á la filoxera, tenir un gran desenrotllo, ser molt mes adaptables en molts terrenos, sobre tot en los molt argilosos, calcáreos, blanchs, sechs y també en los molt árits y pobres, y alimentar los empelts millor que molts varietats americanas.

En Lavalle, propietat de Mr. de Grasset se cultivan totas las coleccions d'aquestos hibrits y allí, á la vista de tots, podía apreciar la ciencia, los travalls y abnegació que han necessitat los senyors dits pera arribar á vencer las necessitats que oferian, en alguns cassos, lo cultiu de las varietats americanas.

Avuy casi pot predirse y celebrarse la victoria definitiva de la ciencia sobre la filoxera, á la que també nosaltres combatirém eficazment si seguim lo camí dels viticultors francesos que nos han precedit en la lluyta, y que ab pocas paraulas intentaré indicarvos.

Lo primer que devém fer avans d'empendrer cap plantació, es assegurarvos de la qualitat del terreno y segons sigui ell, plantarhi las varietats que li siguin propias, tant si 's tracta de cultivar productors directes, com de conservar per l'empelt las antiguas varietats del país. Los terrenós molt calcáreos, cretáceos, blanchs, molt argilosos y compactes deuen, avans de plantarse definitivament, fers'hi ensaigs de las plantas que pera aquestos s'indiquin, tals com los *Rupestris* en las varietats de *Martin*, *Gauzin* y *Fortworth*: los hibrits de 'n *Millardet*, de *Grasset*, *Conderch* y las varietats: *Cinerea*, *Cordifolia*, *Berlandieri* ó plantas hibridadas ab aquestas varietats.

Remourer lo terreno á la profunditat mínima de 40 ó 50 centímetros en los terrenos molt compactes, y á no esser aixó possible, plantar á vall, desterrantse 'l parpal en totas las plantacions americanas.

Assegurarse de la planta, desterrant per complert las varietats cual procedencia s'ignori ó no puga determinarse y las que provinguin de llevar ó grana, que á cap preu debém ad-

quirir, corrent, de fer lo contrari, perill imminent de perdre 'l temps y 'l diner.

Fent las plantacions ab arrelats y no ab estaca per ésser mes segur. mes económic y menos llarch.

Empeltant al any d' haverse fet las plantacions, fentse ab tots los cuidados aquesta operació, que es de las mes importants. Los millors empelts son lo de púa ó tascó y l' anglés.

Quan se plantin los arrelats no deuen enfonsarse mes que á 20 centímetros; y en las terras planas y molt compactas, á menos d' aquesta profunditat. De lo contrari, se corre 'l perill de la *clorosis*.

Las varietats mes reputadas son los *Jacquez* com á productor directe y en alguns cassos també com á porta empelt, las *Riparias*, *Gloria de Montpellier*, la millor de totes, *Gran Glabre*, y *Tomentosa de grans fullas*; los *Rupestris Martin*, *Gausin* y *Fohrorth*; *Solonis* pera terrenos humits, los *hibrits* de 'n Millardet, de Grasset y Couderch y las varietats: *Cordifolia*, *Cinerea* y *Berlandieri* pera 'ls terrenos que havém indicat

Aconsellaria també al fer novas plantacions, empeltar sobre classes resistents com fan los francesos, algunas varietats dels cepcs creats per MM. Bouschet, per sa producció, per sa materia colorant y per sa resistencia al mildiu y á altres malalties. Lo *Gran negre de la Calmette*, l' *Alicant Henri Bouschet*, la *Caringena* id., l' *Aspirant* id., los números 1 y 2 dels *Alicants* id., y lo *Petit Bouschet extra fertil*.

Seguint aquestas instruccions, y treballant ab la constancia que caracteriza á nostra rassa, arribarém á sobreposarnos al enemich de nostras pobresas y podrán afegir los veniders, que si 'l llamp de destrucció y de mort descubria al home un nou agent de vida y progrés, la filoxera li ensenyá novas plantas que li aumentaren la riquesa per sas bonas cualitats.

SECCIO D' AGRICULTURA PRACTICA.

L' ácit fosforich y l' adob de la terra pera 'l blat.

(Continuació.)

¿Quin es lo valor agrícola d' aquets tres fofats? La experencia directa podria sola respondre á aquesta pregunta en la qual s' hi enclou lo que li cal saber al pagés pera fixar sa elecció respecte del adob mes económic. Avans de donar á coneixer

los resultats generals dels nombrosos ensaigs de conreu que han resolt lo problema, presentaré algunas observacions sobre 'l molt diferent valor atribuhit per espay de molt temps al ácit fosfórich soluble en l' aygua y al ácit fosfórich anomenat precipitat. La hipótesis gratuita d' una disolució de principis nutritius en la terra, disolució que nudriria als vegetals penetrant per las arrels, havia fet considerar en altre temps com á inactius los adobs que no podía disoldre l' aygua. De aquí la fabricació dels superfosfats, que tenia per objecte convertir en soluble l' ácit fosfórich, y posarlo baix aqueixa forma á disposició dels vegetals.

Quan los fosfats que 's diuen precipitats aparegueren al mercat agrícola, los partidaris de la hipótesis de la solució nutritiva de la terra, los hi atribuhiren per rahó de la seva insolubilitat, un valor en venda molt menor que 'l del ácit fosfórich soluble. Los fabricants de superfosfats se vegeren obligats á esforsarse pera fer entendre als seus parroquians que 'l fosfat precipitat era molt inferior en quant á la seva acció, al ácit fosfórich convertit en soluble. D' aquí nasqueren duas corrents en la opinió dels químicls agrícolas y dels pagesos. A Alemania s' adoptava gayre be per tot arreu un valor en diner molt diferent pera 'ls dos estats del ácit fosfórich; á Fransa la estació agronómica de l' Est, desde 1871, fundantse per una banda en lo conjunt dels fets naturals relatius al modo de nutrició dels vegetals ab la ajuda dels materials insolubles de la terra, per altra en experiments de que parlaré mes avall, atribuhint lo mateix valor agrícola á las duas formas del ácit fosfórich, las cotisava al mateix preu. A Inglaterra, l' eminent químicl de la Societat real d' agricultura lo doctor Volcker, adoptava la mateixa opinió y, molt poch temps després, lo doctor Petermann, director de la estació agrícola de Gembloux (Bélgica), emetia d' una manera formal lo mateix parer: ¿Quí tenia rahó, los doctors Volcker y Petermann ab nosaltres ó 'ls químicls alemanys? La experimentació directa ho ha demostrat. Ab la sinceritat del verdader sabi, á quí la veritat sola serveix de guia, los agrónoms d' enllá del Rhin regonegueren lo seu error y s' adheriren á la opinió que sostenim desde aviat farà quinze anys, á saber: que l' acció nutritiva dels superfosfats es molt poch diferent de la dels fosfats bibássichs y fins de la dels fosfats naturals finament pulverisats.

(Continuará.)

CALENDARI DEL VINICULTOR

SEPTEMBRE

(Continuació)

La fermentació mixta encare que no reuneix per complert las bonas condicions de la tancada, pera nosaltres te la gran ventatja de poguer bressolar la pasta tantas vegadas com se crega necessari: la utilitat d' aquesta operació ya la explicarém mes endevant. Per evitar tota mala inteligencia, havém de dir que doném lo nom de fermentació mixta á la que 's fá en tinas tancadas ó en cups ab volta y que únicament te 'ls forats indispensables pera traure la rapa y pera moure la pasta ab facilitat y comoditat: aquets forats han de tenir las tapaderas corresponents ben ajustadas que no han de traurers mes que en los moments precisos y durant lo menos temps possible.

Durant la berema aconsellém que 's graduin varias vegadas los rahims que durant lo dia entran en los cups. aixó permete-
rá al vinicultor saber lo verdader estat de maduresa d' aquells y per lo tant activar la berema si 's veigés que fossin massa madurs, lo que no deixa de ser un defecte, com veurém mes endevant: cambiar los beremedors á altre vinya que estiga mes adelantada en sa maduresa si 'l grau lo considerés baix, ó parar la recolecció per uns quants dias quan veigi que 'ls rahims no son madurs y ho consideri convenient. Aixó no succehi-
rá may si las graduacions parcials en la vinya s' han fet ab cuydado y seguint los consells que havém donat en lo mes d' Agost.

No se 'ns amaga que en certs anys es impossible tenir aquest cuydado, ya sia per plujas continuadas ó per lo desarrollo de las malaltías que d' una manera tan extensa flagellan las vi-nyas: en aquets cassos lo propietari no tindrà mes remey que conformarse en fer lo que puga pera salvar sa cullita.

Havém sentit á molts propietaris defensar ab temeritat que quant mes se trepitjan los rahims mes color pren lo ví; nosaltres haviam tingut també aquesta preocupació durant molts anys, arrivant á trepitjar y retripitjar cada canasta de rahims (unas 50 arrobas) mes de mitja hora seguida dos y tres vegadas empleant 16 jornalers calats ab espardenyas d' espart, fins que vegent lo caríssima que 'ns resultaba aquesta práctica, 'ns decidirem á fer provas comparativas dos anys seguits. Al objecte ompliam á la vegada dos cups petits (d' unas 50 cargas de cabuda cada un d' ells) ab rahims procedents de la mateixa vinya y tenint sempre lo cuydado de alternar los carros, tot, á la fi de estar segurs de que abdos cups s' havian omplert ab rahims de la mateixa vinya y classe en lo mateix estat de maduresa.

Lo cup n.º 1 l' ompliam ab los rahims tal com sortian de la trepitjadora, y pera omplir lo n.º 2 á mes de passar los rahims per dit aparato apilabam las rapas pera que s' escurresen be y á las 12 horas las tornaban á trepitjar deu homens poguent calcular que s' hi empleaban uns quinze minuts per carro en cada retrepitjada, tornant á apilar la pasta pera retrepitjarla segona vegada de la mateixa manera que s' havia fet en la primera. Aixís que s' iniciaba la fermentació tumultuosa en los dos cups desparramabam las rapas enfonsantlas en lo most tres vegadas al dia, ab uns rasclets de fusta de mánech llarch, qual pala tenía un pam y quart de llarch per mitj d' ample, procurant que aquesta operació se fés igualment en tot lo cup fins á conseguir que 'l most sortís á la superficie, repetintla tants dias com duraba aquella: á la fi d' evitar la obstrucció dels grifos convé deixardescansar lo ví durant dos dias avans de treurel dels cups.

Al trasvalsar lo ví, lo color nos resultá sempre exactament igual, pero per mes seguretat ompliam quatre botas ab ví procedent d' aquestas cupadas que tornarem á confrontar quan lo líquit ya era clar y may poguerem trovar cap diferencia entre 'ls dos.

(Continuad.)